

ให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ฯลฯ ว่าด้วยวิธีพิจารณาการสอบสวนโดยเคร่งครัด และให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตรวจสอบการดำเนินการของคณะกรรมการสอบสวนก่อนที่จะออกคำสั่งลงโทษ และให้หน่วยธุรการของคณะกรรมการข้าราชการประเภทต่าง ๆ จัดอบรมบุคลากรและปรับปรุงกฎ ระเบียบ ฯลฯ เพื่อให้ข้อเสนอข้างต้นเกิดผลในทางปฏิบัติตามสมควร

1.4 การสั่งการของท่านรองนายกรัฐมนตรี (พ.อ.ณัด คอมมันตร์)³ ในคำวินิจฉัย (เดิม)

ท่านรองนายกรัฐมนตรีสั่งการตามข้อเสนอของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤทธิพันธุ์) ซึ่งเห็นว่าข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่า การพิจารณาและการสั่งลงโทษทางวินัยมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติราชการหลายระดับด้วยกัน จึงสมควรให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์พิจารณาทบทวนให้ละเอียดอีกครั้งหนึ่งตามข้อสังเกตของรัฐมนตรีและของเลขานุการฯ

(2) การทบทวนคำวินิจฉัย (เดิม) โดยคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ 4)

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ 4) ได้ทบทวนข้อสังเกตของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและของเลขานุการฯ กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้ยืนยันว่า ไม่มีความเห็นโดยสรุปดังนี้

2.1 ในประเดิมตามข้อสังเกตของเลขานุการฯ ที่ว่าคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ยังไม่ได้พิจารณาตรวจสอบในข้อเท็จจริงจากคำพยานหลักฐานในประเดิมที่กล่าวหาร่วมกันที่ไม่นำพาต่อคำแนะนำของคณะกรรมการผู้ตรวจสอบบัญชีของมหาวิทยาลัย (ซึ่งผู้ร้องทุกข์ได้ยังอยู่) นั้น คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่าการสั่งลงโทษทางวินัยเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน ผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์ อ.ก.ม. มหาวิทยาลัยและทบวงมหาวิทยาลัยเท่านั้นที่จะเป็นผู้วินิจฉัย คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ไม่มีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยได้อีกเว้นแต่การวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวจะมีลักษณะต้องตามมาตรา 19 (2)(ก)(ข)(ค) ซึ่งใน

---

(๓) รายละเอียด โปรดตูบันทึกข้อความของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอท่านรองนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 16 มีนาคม 2525

กรณีนี้ ก็ไม่ปรากฏว่ามีลักษณะเช่นนั้น จะนั้นเมื่อคณะกรรมการฯ ไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ร้องทุกข์เป็นความผิดวินัยหรือไม่ คณะกรรมการฯ จึงไม่จำต้องยืนยันข้อเท็จจริงตามประเด็นข้อสังเกตของเลขานุการคณะกรรมการกฎหมายว่าการ

2.2 ในประเด็นข้อกังวลของเลขานุการคณะกรรมการกฎหมายว่าการที่ว่า คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ 4) มิได้กำหนดให้มี “การนัดพิจารณาครั้งแรก” ตามระเบียบฯ ว่า ด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยเรื่อร้องทุกข์ฯ นั้น คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้พิจารณาทบทวนแล้ว เห็นว่า “การนัดพิจารณาครั้งแรก” กำหนดไว้สำหรับเรื่อร้องทุกข์ที่ “อยู่ในอำนาจ” ของคณะกรรมการฯ ที่จะวินิจฉัยได้ แต่กรณีคดีคณะกรรมการฯ เห็นว่าเป็นเรื่องที่ “ไม่อยู่ในอำนาจ” ของคณะกรรมการฯ ที่จะพิจารณาได้แล้ว ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องนัดพิจารณาครั้งแรก

2.3 ในประเด็นข้อสังเกตของเลขานุการคณะกรรมการกฎหมายว่าการที่ว่า ในการสั่งลงโทษข้าราชการ ย่อมเป็น “ดุลพินิจ” ของผู้มีอำนาจออกคำสั่ง (ลงโทษ) มิใช่เป็นดุลพินิจของ “คณะกรรมการสอบสวน” นั้น คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่าคำว่า “ดุลพินิจ” ในที่นี้หมายถึง “ความเห็น” ของคณะกรรมการสอบสวน และการใช้ถ้อยคำที่ผิดแยกแตกต่างกันไป ไม่ควรถือว่าเป็นการคลาดเคลื่อนใน “ข้อกฎหมาย”

2.4 สำหรับข้อสังเกตของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบของทางราชการ คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่า ถ้าหากจะหมายถึง “การนัดพิจารณาครั้งแรก” ตามระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยเรื่อร้องทุกข์ แล้ว คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่าเรื่องนี้เป็นอำนาจของคณะกรรมการฯ ที่จะพิจารณา ว่าเรื่อร้องทุกข์นั้นเป็นเรื่องที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ และถ้าเรื่อร้องทุกข์ได้ คณะกรรมการฯ เห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องทราบข้อเท็จจริงจากคู่กรณี ก็ไม่จำต้องมี “การนัดพิจารณาครั้งแรก” แต่อย่างใด

ในการการสุดท้าย คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่า คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์ย่อมมีอิสระในความคิดเห็น เรื่องใดที่ไม่อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติ คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์ไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ และเห็นว่าการตีความกฎหมายอาจมีความเห็นไม่ตรงกันได้ แต่มิใช้ข้อที่จะอ้างเอว่าไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

(3) ข้อสังเกตของเลขานุการคณะกรรมการกฎหมายว่าการ

จากผลการพิจารณาทบทวนของคณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์ จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ 4) ได้ยืนยันความเห็นของคณะกรรมการฯ แต่เดิมทุกประการ (ตามเหตุผลที่ปรากฏในบันทึกทบทวนของคณะกรรมการการวินิจฉัยร้องทุกข์) และการ

พิจารณาสั่งการอย่างใดต่อไปจึงเป็นเรื่องของฝ่ายบริหาร (นายกรัฐมนตรี) อย่างไรก็ตามเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาสั่งการในกรณีนี้และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักกฎหมายปกครองต่อไป เสนอข้อเสนอข้อสังเกตใน 2 ประการ ดังนี้

3.1 ประการแรก ข้อสังเกตในประเด็นที่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้พิจารณาทบทวน

(ก) ในประเด็นความเห็นของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามข้อ 2.1 ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่า คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เองไม่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยว่าผู้ร้องทุกข์กระทำผิดวินัยได้อีก เพราะการสั่งลงโทษทางวินัยเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน ผู้บังคับบัญชา อ.ก.ม. มหาวิทยาลัย และทบวงมหาวิทยาลัย⁴ เว้นแต่กรณีดังกล่าวจะมีลักษณะต้องตามมาตรา 19(2)(ก)(ข)(ค)⁵ ซึ่งกรณีไม่ปรากฏว่ามีลักษณะเช่นนั้น

เลขาธิการฯ เห็นว่า ในกรณีนี้ คณะกรรมการฯ มีอำนาจพิจารณาการสั่งการของฝ่ายบริหารและเสนอความเห็นเพื่อให้ท่านนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาลได้ (ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา) เพราะคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เป็น “องค์กรของฝ่ายบริหาร” ที่กระทำการกลั่นกรองเพื่อเสนอต่อหัวหน้าฝ่ายบริหาร และสำหรับการสั่งลงโทษทางวินัยในกรณีนี้ การกระทำการของฝ่ายบริหาร⁵ ก็ (administrative act) ที่มีการร้องทุกข์ได้แก่ คำสั่งที่กระทำโดยบุคคล (อธิการบดี) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์ มิใช่เป็นคำสั่งหรือการชี้ขาดโดย “คณะกรรมการ” ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ยังไม่มีอำนาจพิจารณา เพราะยังไม่มีพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นตามมาตรา 7(2)(ค)⁶

(๔) ตามที่ปรากฏใน “บันทึกบทความ” ของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ คณะกรรมการฯ ได้ใช้ถ้อยคำรวมกันไปโดยไม่ระบุเจาะจงว่า “การส่งการหรือการร้องเรียนที่กระทำโดยผู้ใดหรือองค์กรใด (โดยคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชา หรือ อ.ก.ม. กระทรวงฯ)

(๕) มาตรา 19 เรื่องร้องทุกข์ที่คณะกรรมการทราบว่าผู้ใดมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เป็นเรื่องที่ผู้ร้องทุกข์ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะได้เดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ และ

- (2) ความเดือดร้อนหรือความเสียหายตาม (1) นั้น เนื่องมาจากการกระทำการที่ข้อร้องเรียน
  - (ก) ละเมิดสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ
  - (ข) ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล้าช้าเกินควร
  - (ค) กระทำการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือขัดหรือไม่สูงต้องตามกฎหมาย
  - (ง) กระทำการไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการนั้น หรือ
  - (จ) กระทำการโดยไม่สุภาพหรือโง่ไม่เหตุผลอันสมควร
- ความใน (2)(ก) และ (จ) จะเข้าเมื่อได้กับหน่วยงานของรัฐใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมาย

⁵ ก ก คำสั่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ 292/2522

สำหรับในปัญหาที่ว่า กรณีร้องทุกข์ได้จะเข้าลักษณะเป็นกรณีตามมาตรา 19 (2) (ง) หรือ (จ)^(๖ ท.) นั้น เลขานิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า คณะกรรมการฯ มีความจำเป็น จะต้องพิจารณาและยืนยันข้อเท็จจริงในประเด็นสำคัญเสียก่อน จึงจะทราบและวินิจฉัยได้ว่า กรณีดังกล่าวจะเข้าตามอนุมาตราได้ของมาตรา 19 การวินิจฉัยที่กระทำโดยไม่มีการพิจารณา และการตรวจสอบพยานหลักฐานก่อน จะทำให้มีข้อโต้แย้งในความถูกต้องของการวินิจฉัยได้

3.2 ในประเด็นความเห็นของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามข้อ 2.2 และข้อ 2.4 ในปัญหาที่ว่า คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์จะมีอำนาจวินิจฉัยกรณีร้องทุกข์โดยไม่มี “การนัดพิจารณาครั้งแรก” หรือไม่ หรือในปัญหาที่ว่าในกรณีสมควรจะมีการนัดพิจารณาครั้งแรก หรือไม่

เลขานิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ในทางปฏิบัติ วิธีการพิจารณาของ “องค์กรฝ่ายบริหาร” จะมีความอ่อนตัวมากกว่าวิธีพิจารณาของศาล ฉะนั้นคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (ในฐานะที่เป็นองค์กรฝ่ายบริหาร) จึงย่อมมีอำนาจใช้วิธีพิจารณาได้ตามความเหมาะสม ดังนั้น ปัญหานี้ที่นี้จึงมิได้อยู่ที่ปัญหาว่าคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์จะมี “อำนาจ” วินิจฉัยโดยไม่นัดพิจารณาครั้งแรกหรือไม่ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการฯ นั้นเองว่า คณะกรรมการฯ ได้ใช้ดุลพินิจในการใช้อำนาจนี้ตามความสมควรและเหมาะสมแก่กรณีหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะการงดการนัดพิจารณาครั้งแรกเป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องทุกข์ที่จะมาเสนอเรื่องทุกข์ร้อนของตนต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ การงดการนัดพิจารณาครั้งแรกอาจทำให้ประเด็นบางประเด็นที่ผู้ร้องทุกข์เห็นว่าสำคัญตกลบล่นและไม่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้ ดังนั้น การใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ในการสั่งงด “การนัดพิจารณาครั้งแรก” จึงสมควรจะใช้ด้วยความระมัดระวังและใช้ในขอบเขตจำกัด สำหรับกรณีร้องทุกข์นี้ เลขานิการฯ เห็นว่า ยังมีข้อเท็จจริงสำคัญบางประเด็นซึ่งยังสมควรได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ และเห็นว่าการที่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์มิได้พิจารณาในประเด็นดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเนื่องจากการงด “การนัดพิจารณาครั้งแรก” โดยคณะกรรมการฯ ไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ร้องทุกข์มาซึ่งแจ้งต่อคณะกรรมการฯ

(๖) มาตรา 7 คณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

(๒) กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

(ก) ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

(ข) ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

(ค) พิจารณากรณีจดหมายอุทธรณ์ค่าวินิจฉัยของคณะกรรมการ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่นในปัญหาข้อกู้ภัยโดยตามที่จะได้มีพระราชบัญญัติให้มีการอุทธรณ์ค่าวินิจฉัยของคณะกรรมการดังกล่าวต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้

ฯลฯ ฯลฯ

(๖ท.) ชั้นกรณีตามมาตรา 2 (ง) หรือ (จ) นี้ คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ยังไม่มีอำนาจวินิจฉัย เพราะยังไม่มีกฎหมายทบทวนตราขึ้นตามมาตรา 19 บรรดัดท้าย

3.3 ในประเด็นข้อ 2.3 ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่าการใช้ถ้อยคำว่า “ดุลพินิจ ของคณะกรรมการสอบสวน” แทนที่จะเรียกว่า “ความเห็น ของคณะกรรมการสอบสวน” ไม่ควรถือว่าเป็นการคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย

เลขานุการฯ ครรชขอชี้แจงว่า ประเด็นในที่นี้มิใช่เป็นเรื่องของ “ถ้อยคำ” ว่าจะใช้อ่านได้ แต่ประเด็นนี้อยู่ที่ว่า การกระทำของฝ่ายปกครอง (administrative act) ที่เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ในกรณีนี้ได้แก่การกระทำอันใดของฝ่ายปกครอง เลขานุการฯ เห็นว่า การกระทำของฝ่ายปกครองที่เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ในกรณีนี้ ได้แก่ “ค้ำสั่งที่กระทำโดยอธิการบดี” ในฐานะผู้บังคับบัญชาไม่ใช่อยู่ที่ “ความเห็นของคณะกรรมการ” จะนั้น ข้อที่เป็นประเด็นและน่าจะต้องวินิจฉัยและชี้ขาดในกรณีนี้จึงน่าจะได้แก่ประเด็นว่า ดุลพินิจของอธิการบดีผู้ออกคำสั่งจะชอบหรือถูกต้องหรือไม่ หากว่าจะเป็นประเด็นชี้ขาดว่า “ดุลพินิจ (หรือความเห็น) ของคณะกรรมการสอบสวน” ชอบหรือถูกต้องหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้พระผู้รับผิดชอบในการสั่งการนี้ได้แก่อธิการบดี มิใช่คณะกรรมการสอบสวนซึ่งมีหน้าที่เพียงตรวจสอบข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นต่อผู้ที่มีอำนาจสั่งลงโทษเท่านั้น ดังนั้น เลขานุการฯ จึงมีความเห็นว่าการพิจารณาของคณะกรรมการซึ่งวินิจฉัยในประเด็นดุลพินิจของคณะกรรมการสอบสวนซึ่งเป็นผู้เสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจออกคำสั่ง จึงน่าจะคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย

3.2 ประการที่สอง ข้อสังเกตเกี่ยวกับระบบการบริหารงานของรัฐ

กรณีร้องทุกข์ของนางวารี นาสกุล ได้ทำให้จดอ่อนในระบบบริหารปراภชั้นชุดเจน ในหลาย ๆ ประการ ซึ่งนอกจากจุดอ่อนในระบบบริหารในกรณีที่เกี่ยวกับการสอบสวนทางวินัยของนางวารี นาสกุล ในระดับต่าง ๆ (คณะกรรมการสอบสวน ผู้บังคับบัญชา หน่วยธุรการ ของคณะกรรมการข้าราชการประเภทต่าง ๆ) ตามที่ได้กล่าวในบันทึกข้อสังเกตของเลขานุการฯ ฉบับก่อนแล้ว ระบบการร้องทุกข์ที่วางไว้ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกาฉบับใหม่ (พ.ศ. 2522) ยังทำให้ปัญหาของกลไกบริหารระดับชาติ ปราภชั้นชุดเจนยิ่งขึ้นใน 2 ประการ ด้วยกันคือ

(ก) การวางแผนการส่องดุลการทำงานระหว่างสถาบัน (คณะกรรมการหรือศาล) กับหน่วยธุรการของฝ่ายบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) ที่แยกต่างหากจากบุคคลในสถาบัน ได้ทำให้การตรวจสอบประเมินผลการทำงานของสถาบัน (คณะกรรมการฯ) ปราภชั้นชุดเจน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะสามารถประเมินผลและตรวจสอบรายละเอียดใน “ดำเนิน” ที่อาจตกหล่นไปจากการพิจารณาของสถาบัน (คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์) ได้ตลอดจนสามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับการซั่งนำหนกพยานหลักฐาน

ในส่วนนี้กระทำโดยสถาบันได้อีกชั้นหนึ่งว่า มีความเหมาะสมเพียงใด ระบบการถ่วงดุลโดยหน่วยธุรการจะมีผลทำให้บุคคลในสถาบันมีความระมัดระวังในการวินิจฉัยยิ่งขึ้น และทำให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารสามารถพิจารณาและตัดสินใจส่งการได้โดยมีข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การจัดระบบการบริหารงานของรัฐมีความชัดเจนยิ่งขึ้นว่า “ความเป็นอิสระในความคิดเห็น” ของสถาบันนั้น มีได้หมายความรวมถึงความเป็นอิสระในการทำงานโดยไม่ต้องมีการประเมินผลงาน

การประเมินผลงานของสถาบันในลักษณะนี้ (ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่บริการสาธารณะเป็นส่วนรวม) จะกระทำได้ต่อเมื่อรัฐได้จัดกลไกของรัฐในรูปที่เหมาะสมเท่านั้น เพราะก่อนที่จะกล่าวได้ว่า “คำวินิจฉัยหรือคำพิพากษา” ได้ ได้รับพังพานหลักฐานโดยมีการซึ่งน้ำหนักพยาน เหมาะสมเพียงใดหรือไม่ หรือมีการกำหนดประเด็นกฎต้องหรือไม่ มีความจำเป็นจะต้องศึกษาติดตามและวิเคราะห์ร่องจากส่วนนั้น ๆ ในรายละเอียด การอ่านข้อความเพียงเท่าที่ปรากฏในคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาจะยังไม่สามารถกล่าวเช่นนั้นในทางหนึ่งทางได้ ทั้งนี้ เพราะข้อความทั่ว ๆ ไปในคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาจะปรากฏเฉพาะข้อเท็จจริงและประเด็นที่ผู้ที่ทำการวินิจฉัยหรือพิพากษานั้นเองเห็นว่าสำคัญและเป็นประโยชน์ในทางสนับสนุนข้อบุติตามความเห็นของตนเท่านั้น

ขณะนี้ ระบบการถ่วงดุลระหว่างสถาบัน (กรรมการ) กับหน่วยงานของฝ่ายบริหารได้ถูกนำมาใช้ในทาง “กระบวนการทางกรณีปกครอง” ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นการทดสอบ ซึ่งหากเป็นผลดี รัฐก็อาจจะนำไปใช้ในกระบวนการทางคดีอื่นได้ เช่น กระบวนการทางคดีอาญา และกระบวนการทางคดีแรงงาน เป็นต้น

(ข) ความแตกต่างในความคิดเห็นทางกฎหมาย ระหว่างนักกฎหมายที่เป็นกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์กับนักกฎหมายซึ่งทำงานและรับผิดชอบทางบริหาร ได้ปรากฏชัดเจนขึ้น จริงอยู่ในขณะนี้ อาจจะยังกล่าวไม่ได้ว่าความคิดเห็นของฝ่ายใดกฎหมายหรือผิดหรือ ตรงต่อเจตนาณั้นของกฎหมาย (แต่ละฉบับ) ได้มากกว่ากัน เลขานิการฯ เห็นว่า ความแตกต่างของความคิดเห็นเหล่านี้ เนื่องมาจากประสบการณ์และปรัชญากฎหมายที่แตกต่างกันของกลุ่มบุคคลทั้งสอง ในขณะนี้ ปรัชญากฎหมายและตรรกวิทยาทางกฎหมายมหาชน อาจจะเป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย แต่หากประเทศไทยไม่สามารถปรับปรุงหลักกฎหมายและตรรกวิทยาของกฎหมายมหาชน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายปกครอง) ให้ทันกับสภาพปัจจุบันทางบริหารที่ผันแปรอย่างรวดเร็วได้ สถาบันทางกฎหมายและหลักกฎหมายที่จะสร้างขึ้นโดยการตีความของสถาบันของรัฐ ก็อาจจะเป็นอุปสรรคแก่การบริหารบริการสาธารณะ (ราชการ) ได้ เพราะการนำกฎหมายปกครองมา

ใช้ในเชิงประยุกต์มิได้เป็นไปตาม “เจตนาرمณ์” ของกฎหมายนั้น ๆ กล่าวคือ ในบางกรณีอาจให้ความคุ้มครองประโยชน์ของเอกชนมากเกินไป จนลีบเนื้อกึ่งประโยชน์สาธารณะ แต่ในบางกรณีก็ปฏิเสธการให้ความคุ้มครองประโยชน์ของเอกชนภายใต้ขอบเขตอันสมควร การปฏิบัติเช่นนี้จะไม่เป็นผลดีแก่ระบบการบริหารราชการ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การพัฒนาหลักกฎหมายป้องกันไปโดยรวมเรียกว่า “สันนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีนนโยบายจะนำแนวคำวินิจฉัยและความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกานากรถีต่าง ๆ (ที่ไม่เป็นความลับทางราชการ) ออกไปเผยแพร่ในฐานะที่เป็นผลงานของทางราชการและนำไปใช้ประโยชน์ในวงการการศึกษาและวิเคราะห์สำหรับนักกฎหมายและบุคคลภายนอกทั่วไป

(4) ข้อเสนอแนะ

โดยที่ในกรณีนี้ ท่านรองนายกรัฐมนตรี (พันเอกคนดี คอมมันตร์) ได้มีบัญชาให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ 4) พิจารณา “ทบทวน” เรื่องไปครั้งหนึ่งแล้ว และคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ 4) ก็ได้พิจารณาทบทวน⁷ โดยมีความเห็นยืนยันตามความเห็นเดิมดังเหตุผลรายละเอียดปรากฏในบันทึกทบทวนของคณะกรรมการฯ แล้ว

เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น เเลขานิการคณะกรรมการกฤษฎีกามีครรช. ขอเสนอข้อสังเกตเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการของท่านนายกรัฐมนตรีโดยขอรีอุตามแนวที่เคยเสนอไว้แต่เดิม (บันทึกข้อสังเกต ลงวันที่ 9 มีนาคม 2525) คือ

(ก) เห็นควร สั่งยกคำร้องทุกข์ตามคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ 4)

ทางเลือกอีกทางหนึ่งก็คือ ท่านนายกรัฐมนตรีอาจพิจารณาสั่งการในฐานะประธานคณะกรรมการกฤษฎีกามีให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ให้โอกาสแก่ผู้ร้องทุกข์มาซึ่งแจ้งต่อคณะกรรมการฯ ได้ แต่การสั่งการในลักษณะนี้อาจจะไม่มีผลให้การวินิจฉัยกรณีเปลี่ยนแปลงไปมากนัก เพราะเหตุผลทางสังคมวิทยา และคณะกรรมการฯ ในฐานะสถาบันย่อมมีความเป็นอิสระในความคิดเห็น

(ข) พิจารณาสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีดำเนินการให้สำนักเลขานิการคณะรัฐมนตรีออกหนังสือเวียนเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติในทางราชการต่อไป (โดยขอให้เป็นมติของคณะรัฐมนตรีหรือไม่ก็ได้) ในเรื่องดังต่อไปนี้

---

(๑) ข้อที่น่าพิจารณา ก็คือ ในการพิจารณาทบทวนของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ คณะกรรมการฯ ได้ทำการตรวจสอบ (ข้อเท็จจริง) ใหม่ในรายละเอียดตามสมควรเพียงใดหรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่กล่าวได้ยาก แต่ในการดำเนินการทบทวนครั้งนี้ คณะกรรมการฯ ยังมิได้ให้โอกาสแก่ผู้ร้องทุกข์ในการมาซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการฯ

1. ให้คณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการประเภทต่าง ๆ ดำเนินการสอบสวนให้เป็นไปตามกฎหมายเบื้องต้น ที่เกี่ยวกับ “วิธีพิจารณาวินัย” โดยเคร่งครัด

2. ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ ตรวจสอบการดำเนินการของคณะกรรมการสอบสวนโดยรอบคอบตามสมควรก่อนที่ตนเองจะออกคำสั่งลงโทษทางวินัย

3. ให้หน่วยธุรการของคณะกรรมการข้าราชการประเภทต่าง ๆ⁸ ดำเนินการให้มีการปฏิบัติตาม 1. และ 2. โดยจัดให้มีการอบรมบุคลากรและปรับปรุงระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ตามสมควรโดยเร็ว

จึงขอประทานทราบเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาสั่งการตามแต่จะเห็นสมควร

นายอมร จันทรสมบูรณ์
เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม 2525

---

(๘) เช่น สำนักงาน ก.จ., สำนักงาน ก.ตร., สำนักงาน ก.อ. ฯลฯ

ที่ สร.0108/๑๕๕๘๐

สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี

28 กันยายน 2525

เรื่อง การทบทวนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์กรณีนางสาวรี นาสกุลร้องทุกข์
เกี่ยวกับการถูกมหาวิทยาลัยรามคำแหงสั่งลงโทษภาคทัณฑ์

เรียน เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

- อ้างถึง 1. หนังสือที่ สร.0601/ร.330 ลงวันที่ 9 มีนาคม 2525
2. หนังสือที่ สร.0601/ร.1255 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2525

ตามหนังสือดังอ้างถึง 1. แจ้งผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คดีที่ 4) เรื่อง นางสาวรี นาสกุล ร้องทุกข์กรณีมหาวิทยาลัยรามคำแหงสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ พร้อมด้วยบันทึกข้อสังเกตของเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา ไปเพื่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พิจารณา และตามหนังสือดังอ้างถึง 2. แจ้งผลการพิจารณาทบทวนของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คดีที่ 4) ตามคำสั่งของรองนายกรัฐมนตรี (พันเอกนัด คอมมันตร์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี โดยให้พิจารณาทบทวนตามข้อสังเกตของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) และของเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา ไปเพื่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พิจารณา โดยมีมติยืนยันตามความเห็นของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คดีที่ 4) แต่เดิมทุกประการ พร้อมด้วยข้อสังเกตของเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการ นั้น

รองนายกรัฐมนตรี (พันเอกนัด คอมมันตร์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ดำเนินการตามข้อเสนอของเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลเรือตรีประกอบ วงศ์สินท์

รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง

ปฏิบัติราชการแทน เลขานุการนายกรัฐมนตรี

กองงานคณะที่ปรึกษาและกรรมการ

โทร. 2812144

การศึกษาและภารณี :

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

ไม่มีอำนาจที่จะรับเรื่องร้องทุกข์ไว้พิจารณา ตามมาตรา 7 (2)(ค)

และมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา 2522

คณานิิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

22 กันยายน 2525

เรื่อง ขอให้ ๑พณฯ นายกรัฐมนตรียกเลิกมติของสภามหาวิทยาลัยรามคำแหง กรณีการถอดถอน
รท.สพทชด. ลพีตากุล ผู้ทรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษออกจากตำแหน่ง
ข้อประท้วงทราบเรียน คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำสั่งแต่งตั้งรองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
 2. ระเบียบวาระที่ 19 เรื่อง การประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 7/25 วันเสาร์
 ที่ 28 สิงหาคม 2525 เรื่อง การสรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง
 3. รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 7/25 วาระที่ 19 เรื่อง อธิการบดี
 และรองอธิการบดีลาออกจากตำแหน่ง
 4. ระเบียบวาระที่ 5 การประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 8/25 วันอาทิตย์ที่ 5
 กันยายน 2525 เรื่อง การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนอธิการบดี
 5. รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 8/25 เรื่อง การแต่งตั้งผู้รักษาการ
 แทนอธิการบดี
 6. คำสั่งแต่งตั้งรองอธิการบดี ที่ 6/2525 ลงวันที่ 13 กันยายน 2525
 7. คำสั่งแต่งตั้งผู้รักษาการแทนอธิการบดี ที่ 7/2525 ลงวันที่ 13 กันยายน
 2525
 8. คำสั่งแต่งตั้งผู้รักษาการแทนรองอธิการบดี ที่ 8/2525 ลงวันที่ 13 กันยายน
 2525

ตามที่สภามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้มีการประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 8/2525
 และได้ลงมติให้รองอธิการบดีทุกฝ่ายพ้นจากตำแหน่งพร้อมมติการบดี ตามพระราชบัญญัติ
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 มาตรา 14(7) ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2525 โดยมี
 กรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษรวมอยู่ด้วยนั้น กรรมการได้รับใช้สิทธิ
 ร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พุทธศักราช 2522 โดยอาศัยระเบียบของ
 คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ว่าด้วยการยื่นและการส่งคำร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัย
 ร้องทุกข์ พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ เพาะกรรมได้พิจารณาแล้วว่า มติของสภามหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ดังกล่าวเป็นการขัดหรือไม่ถูกต้องตามเจตนาหมายของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. 2514 และเป็นการกระทำไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่พระราช-
 บัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้กำหนดไว้ ตลอดจนมติดังกล่าวไม่มีเหตุผลอันสมควร ดัง

กระผมจักได้ขอประทานกราบเรียนท่านคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ดังต่อไปนี้

1. ข้อเท็จจริงพร้อมด้วยเหตุผล

(1) ในระเบียบวาระการประชุมสภามหาวิทยาลัย วาระที่ 19 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2525 เรื่อง การสรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงว่า วาระการประชุมดังกล่าวได้เริ่มประชุมเมื่อเวลา 20.00 น. ซึ่งก่อนถึงวาระการประชุมนี้ กระผมได้ขออนุญาตต่อนายสภามหาวิทยาลัยเพื่อกลับบ้านพักเนื่องจากติดภาระ และพิจารณาเห็นว่าเป็นวาระการสรรหาอธิการบดีอันไม่เกี่ยวกับรองอธิการบดีท่านใด

(2) ในวันต่อมา กระผมได้รับรายงานโดยวิชาจากผู้เข้าร่วมประชุมสภามหาวิทยาลัยว่า ตามวาระการประชุมที่ 19 ดังกล่าวนั้น อธิการบดีได้เสนอต่อที่ประชุมว่า เพื่อสนับสนุนของผู้บริหารมหาวิทยาลัย อธิการบดีจะขอลาออกจากตำแหน่งในวันที่ 1 ตุลาคม 2525 และขอให้รองอธิการบดีที่อยู่ในการประชุมครั้งนี้ลาออกจากพร้อมกันด้วย ยกเว้นรองอธิการบดีฝ่ายวิทยาเขตได้ยื่นใบลาขอลาออกจากตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2525 รองอธิการบดีทุกฝ่าย ยกเว้นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษซึ่งมิได้อยู่ในที่ประชุมเวลานั้น ได้ยืนยันแสดงความจำนงต่อที่ประชุมขอลาออกจากพร้อมอธิการบดีด้วย

(3) ในรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 8/2525 เรื่องการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนอธิการบดี ระบุหมายเลข 7 ว่า “ให้กระผมพ้นตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2525 กระผมได้เสนอต่อที่ประชุมว่า การที่ให้กระผมพ้นตำแหน่งนั้น กระผมมิได้ทราบมาก่อน และในการประชุมเรื่องนี้ครั้งที่แล้วก็ไม่มีระเบียบวาระกำหนดให้ล่วงหน้าว่ารองอธิการบดีขอลาออกจาก ตลอดจนตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 ก็ไม่มีกฎหมายข้อใดระบุว่า เมื่ออธิการบดีลาออก รองอธิการบดีจะต้องลาออกจากด้วย อึกทั้ง Jarvis ประเด็นนับตั้งแต่สภามหาวิทยาลัยแห่งนี้ แต่ตั้งแต่อธิการบดีแทนผู้พ้นวาระหลายครั้งก็ไม่เคยที่สภามหาวิทยาลัยแห่งนี้จะใช้อำนาจแห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง มาตรา 14(7) ให้รองอธิการบดีพ้นจากตำแหน่งโดยการพ้นตำแหน่งรองอธิการบดีจึงควรให้เป็นไปโดยสมัครใจ

ที่ประชุมได้ลงมติเพิ่มให้รองอธิการบดีทุกตำแหน่งพ้นจากตำแหน่ง และได้มีคำสั่ง สภามหาวิทยาลัยที่ 5/2525 ให้รองอธิการบดีทุกตำแหน่งพ้นหน้าที่

2. ข้อกฎหมายพร้อมด้วยเหตุผล

(1) มาตรา 14(7) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดอำนาจ และหน้าที่สภามหาวิทยาลัยไว้ดังนี้

“พิจารณาการแต่งตั้งและถอนอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี รอง

คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าภาควิชา ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์”

(2) มาตรา 19 กำหนดไว้ดังนี้

“ในกรณีที่ตำแหน่งอธิการบดีว่างลง หรืออธิการบดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองอธิการบดีเป็นผู้รักษาการแทน ถ้ามีรองอธิการบดีหลายคน ให้รองอธิการบดี ที่อธิการบดีมอบหมายเป็นผู้รักษาการแทน ถ้าอธิการบดีไม่ได้มอบหมาย ให้รองอธิการบดีที่มีอำนาจเป็นผู้รักษาการแทน

ในกรณีที่ไม่มีรองอธิการบดี ให้สภามหาวิทยาลัยกำหนดกรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตัวแทนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนอธิการบดี”

3. กระผมคร่ำข้อประทagnarapreyen คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ใช้วิธีการชั่วคราว เพื่อบรเทาทุกข์ตามข้อ 12 แห่งระเบียบของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ว่าด้วยวิธีพิจารณา และวินิจฉัยร้องทุกข์ พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลว่า สภามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ออกคำสั่ง แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีได้กำหนดไว้ในกฎหมายรักษาการแทนอธิการบดี และรองอธิการบดี และขอได้โปรดเสนอข้อเท็จจริงต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยตำแหน่งมีคำสั่งให้

(1) ยกเลิกคำสั่งสภามหาวิทยาลัยที่ 5/2525, ที่ 6/2525, ที่ 7/2525 และที่ 8/2525 เรื่อง ให้รองอธิการบดีพ้นตำแหน่ง และเรื่องแต่งตั้งผู้รักษาการแทนอธิการบดี รองอธิการบดี และผู้รักษาการแทนรองอธิการบดีทุกตำแหน่ง ทั้งนี้ เพราะผู้ใดได้รับการแต่งตั้งจะเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2525 ซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(2) ขอ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้โปรดมีคำสั่งแต่งตั้งให้กระผมเข้าดำรงตำแหน่งผู้รักษาการแทนอธิการบดีตามที่พระราชนบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 กำหนดไว้ในมาตรา 19

จึงขอประทagnarapreyen เพื่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์โปรดพิจารณาคำวินิจฉัยร้องทุกข์ของกระผม และขอให้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งดังที่กระผมได้ร้องขอด้วย

ควร มีความสุดแต่จะโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รท.สพโชค ลซิตากุล)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ

ที่ สร.0601/ร.434

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลขที่ 3 ถนนพระอาทิตย์
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ 10200

18 มีนาคม 2526

เรื่อง แจ้งผลการวินิจฉัยร้องทุกข์

เรียน พค.สพช.ค ลพ.ตากุล

อ้างถึง หนังสือร้องทุกข์ของท่าน ลงวันที่ 22 กันยายน 2525

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้ยื่นคำร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ท่านเป็นรองอธิการบดีคืนหนึ่ง เมื่ออธิการบดีได้ลาออกจากครอบครองตำแหน่งโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2525 สมกับตำแหน่งและมีอำนาจหน้าที่อย่างเท่าที่ควร แต่ไม่ได้รับอนุมัติให้ลาออกจากตำแหน่ง ทำให้เกิดความไม่สงบในมหาวิทยาลัย รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการศึกษาและกิจกรรมทางสังคม ทำให้เกิดความไม่พอใจในสังคมและส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย จึงขอให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งและให้คืนหน้าที่ให้แก่ท่าน ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการแทนอธิการบดีตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2525 เป็นต้นไป กับได้แต่งตั้งผู้รักษาการรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ ขึ้นใหม่ ท่านเห็นว่าคำสั่งให้ร้องอธิการบดีต้องพ้นจากตำแหน่งพร้อมกับอธิการบดีนั้นไม่มีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้ และคำสั่งแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิได้กำหนดไว้ในกฎหมายมาให้รักษาการแทนอธิการบดีและรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ นั้นก็ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงขอให้ยกเลิกคำสั่งเหล่านั้น กับมีคำขอมาตรการชั่วคราวให้ท่านเป็นผู้รักษาการแทนอธิการบดีด้วย ดังความละเอียดทราบอยู่แล้ว นั้น

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว วินิจฉัยว่า “สภามหาวิทยาลัย” เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เมื่อยังไม่มีพระราชบัญญัติให้มีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตั้งกล่าวต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ เรื่องร้องทุกข์นี้จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่จะพิจารณาได้ตามมาตรา 7(2)(ค) และมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522 จึงมีมติไม่รับเรื่องร้องทุกข์นี้เพื่อพิจารณา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าวไปยัง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2526 เพื่อทราบและพิจารณาสิ่งการตามมาตรา 48 และมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522 ต่อไป

บัดนี้ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี (พันเอก สนั่น คอมันตร์) สั่งและปฏิบัติราชการ
แทนนายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ
การวินิจฉัยร้องทุกข์ที่มีมติไม่รับเรื่องร้องทุกข์นี้ไว้พิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อmr. จันทรสมบูรณ์

เลขานุการคณะกรรมการคุณลักษณะ

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร.2220206-9

พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบในวาราชการ

พ.ศ. 2518

กฎิพลอุดมยเดช บ.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518
เป็นปีที่ 30 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควร มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติ
มิชอบในวาราชการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบในวาราชการ พ.ศ. 2518”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹
เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง²
หรือมีเงินเดือนประจำ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ และหมายความรวม
ถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ

“เลขานิการ” หมายความว่า เลขานิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ

“รองเลขานิการ” หมายความว่า รองเลขานิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ ซึ่งเลขานิการได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และหมายรวมถึงเลขานิการด้วย

มาตรา 4 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ป.” ประกอบด้วยประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเก้าคนกับเลขานิการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

ประธานกรรมการและกรรมการให้แต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการจากบุคคลซึ่งมีความเชื่อสัตย์สุจริต และมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ ด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา 5 ประธานกรรมการและกรรมการต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้าง-หุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร

มาตรา 6 ประธานกรรมการและกรรมการให้อภัยในตำแหน่งมีกำหนดสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้อีกคราวหนึ่ง แต่จะแต่งตั้งให้อภัยในตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าสองคราวมิได้

ในการนี้ที่วาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการให้สืบสอดลงในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ ให้วาระการดำรงตำแหน่งดังกล่าวขยายออกไปจนถึงวันประชุมครั้งแรกของสมัยประชุมรัฐสภาถัดไป

มาตรา 7 นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 6 ประธานกรรมการและกรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ลาออกจากตำแหน่ง
- (2) มีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาก្រឹមแทนราษฎร
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่คดีที่เป็นความผิดลุ่มโทซึ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

เมื่อประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ อาจมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้อื่นแทนด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาก្រឹមแทนราษฎร ประธานกรรมการ หรือกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของประธานกรรมการหรือกรรมการที่ตนแทน

มาตรา 8 ใน การประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานแทนที่ประชุม

มาตรา 9 การประชุมทุกครั้งต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยข้อหาให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงที่ขาด

มาตรา 10 ให้มีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ป.” มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและปฏิบัติงานธุรการอื่น ๆ

มาตรา 11 ให้มีเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ และจะให้มีรองเลขานุการเป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการก็ได้

การแต่งตั้งเลขานุการ ต้องได้รับความเห็นชอบของวุฒิสภา และสภาก្រឹមแทนราษฎร

มาตรา 12 เลขานุการและรองเลขานุการจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า สี่ปีไม่ได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 7 มาใช้บังคับแก่การพ้นจากตำแหน่งของเลขานุการโดยอนุโถม มาตรา 13 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอมาตราการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวาราชการต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี

(2) เสนอความรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งให้ส่วนราชการหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจใด ๆ จัดการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในสังกัดที่อยู่ในข่ายสงสัยว่าจะทุจริตแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการ และกำหนดเวลาที่เห็นสมควร

(3) สืบสวนและสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงเมื่อมีผู้กล่าวหาร้องเรียน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวาราชการ

(4) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผนงาน โครงการ ของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวาราชการ

(5) รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดีและประธานสภาและประธานศาลฎีแทนราษฎรภายใต้เดือนตุลาคมทุกปี และพิมพ์เผยแพร่รายงานประจำปีนั้นต่อไป

มาตรา 14 การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมายมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใด ๆ

(2) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่สืบสวนและสอบสวนมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือแจ้งให้บุคคลใด ๆ ดังกล่าวให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนแก่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือเพื่อการนั้น

การส่งหนังสือเรียก ให้นำไปส่งในเวลาปกติและระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของผู้รับ

กรณีนำไปส่ง เมื่อผู้ส่งไม่พบผู้รับ จะส่งให้แก่บุคคลใดที่มีอายุเกินสิบปีซึ่งอยู่หรือทำงานในบ้านเรือนหรือที่สำนักงานของผู้รับก็ได้

มาตรา 15 คณะกรรมการจะตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาสอบสวนหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

มาตรา 16 ในกรณีที่กรรมการหรืออนุกรรมการเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องใด ๆ ห้ามมิให้กรรมการหรืออนุกรรมการผู้นั้นร่วมในการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องดังกล่าว

มาตรา 17 ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการและเจ้าหน้าที่ ต้องแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนต่อนายกรัฐมนตรีตามรายการ วิธีการ และกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 18 ในการพิจารณาสอบสวนตามความในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ากรณีใดมีเหตุผลสมควรให้สั่งพักราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ก็ให้รายงานไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ถ้าคณะกรรมการรัฐมนตรีเห็นสมควรสั่งให้พัก ก็ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการรัฐมนตรีทันที

มาตรา 19 เมื่อการสอบสวนได้ความว่า เรื่องราวที่สอบสวนนั้นมีลักษณะผิด ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการสอบสวนทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สอบสวนเสร็จ แล้วให้ประธานกรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบ

หากกรณีเป็นความผิดทางอาญาด้วยก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนภายใต้กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งด้วย

เมื่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่งแล้ว ต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

เมื่อพนักงานสอบสวนตามวรรคสอง หรือเมื่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคสามได้ดำเนินการไปประการใดแล้ว ให้แจ้งให้ประธานกรรมการทราบ

มาตรา 20 เมื่อมีพยานิชต์การแสดงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับความผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณาสอบสวนและให้มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ความประภูมิผู้นั้นร่วมผิดปกติ และไม่สามารถแสดงได้ว่าร่วมในทางที่ชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ให้คณะกรรมการรายงานความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งลงโทษได้ออก

มติของคณะกรรมการที่วินิจฉัยว่า ผู้นั้นร่วมผิดปกติตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงอย่างน้อยสองในสามของกรรมการทั้งหมด

บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ร่วมขึ้นโดยผิดปกตินั้น

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยสั่งว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงให้ศาลเห็นว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาในทางที่ชอบ ในกรณีนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 21 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งถูกสอบสวนตามมาตรา 20 เป็นข้าราชการ ตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการรายงานความเห็นไปยังคณะกรรมการตุลาการเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

มาตรา 22 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการ กรรมการอนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 23 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงสิ่งที่ตนได้รับ หรือได้เสีย ตามรายการ วิธีการ และเวลาตามกำหนด ในพระราชบัญญัติ

มาตรา 24 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่เรียกหรือสั่งให้ส่งตามมาตรา 14(2) ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 25 ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลที่ได้มา เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมอบหมายหรือเป็นการกระทำตามหน้าที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือพิจารณาสอบสวน

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติวรรคนั้น ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 26 ให้นายกรัฐมนตรีรักษางานตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎหมายรองเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบนกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินั้นคือ เนื่องด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเป็นนโยบายที่สำคัญสำหรับรัฐบาลจะต้องดำเนินการต่อไปให้ได้ผลอย่างจริงจัง และในการนี้สมควรที่จะมอบหมายภาระหน้าที่อันนี้ให้แก่คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน และเพื่อให้คณะกรรมการการตั้งกล่าวมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไปตามมติของคณะกรรมการ จึงจำเป็นต้องจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พุทธศักราช 2518

1. คณะกรรมการ ป.ป.ป. นีอ่านใจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา 3) ก่อตัวคือบุคคลที่จะถูกสอนส่วนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหมายถึงข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือมีเงินเดือนประจำและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และหมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจด้วย

2. องค์กรบุคคลของคณะกรรมการ (มาตรา 4 วรรค 1) คณะกรรมการ ป.ป.ป. ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 9 คน กับเลขานุการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

3. การแต่งตั้งและคุณสมบัติผู้เข้าดำรงตำแหน่ง (มาตรา 4 วรรค 2) การแต่งตั้งประธานและกรรมการ ป.ป.ป. ประธานกรรมการและกรรมการให้แต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการจากบุคคลซึ่งมีความเชื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ ด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร คุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้าดำรงตำแหน่งประธานและกรรมการ ป.ป.ป. ประธานกรรมการและกรรมการต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษาตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคลห้ามหันส่วน บริษัท หรือองค์กรใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร

4. การวินิจฉัยข้อหา (มาตรา 9) องค์ประชุมและการวินิจฉัยข้อหาของคณะกรรมการ ป.ป.ป. การประชุมทุกครั้งต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดซึ่งจะเป็นองค์ประชุม และในการวินิจฉัยข้อหาให้มีเสียงข้างมาก โดยกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ถ้าหากว่าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงข้อหา

5. หน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ป. (มาตรา 10) หน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ป. สำนักงาน ป.ป.ป. มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและปฏิบัติงานธุรกิจการอื่น ๆ

หน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. (มาตรา 13) คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอมาตราการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการต่อคณะกรรมการตุรี

(2) เสนอคณะกรรมการตุรีเพื่อพิจารณาสั่งให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจใด ๆ จัดการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในสังกัดที่อยู่ในข่ายสงสัยว่าจะทุจริต แสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการและกำหนดเวลาที่เห็นสมควร

(3) สืบสวนและสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริง เมื่อมีผู้กล่าวหาเรื่อง หรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(4) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการตุรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(5) รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรี ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎรภายในเดือนตุลาคมทุกปี และพิมพ์เผยแพร่รายงานประจำปีนั้นต่อไป

อำนาจของประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมาย (มาตรา 14)
ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมายมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามถึงส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใด ๆ

(2) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่สืบสวนและสอบสวนมาให้ฟังอย่างใด หรือให้ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนมาเพื่อประกอบการพิจารณา หรือแจ้งให้บุคคลใด ๆ ดังกล่าวให้ฟังอย่างใด หรือส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนแก่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือเพื่อการนั้น

6. หันตอนในการพิจารณาสอบสวนเรื่องที่ร้องเรียนของคณะกรรมการ ป.ป.ป. (มาตรา 18 และ 19) เมื่อมีผู้ร้องเรียนขึ้นมาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ คณะกรรมการ ป.ป.ป.จะเข้าไปพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ในระหว่างที่ทำการสอบสวนนี้คณะกรรมการ ป.ป.ป.อาจจะเสนอพักราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้นก็ได้ถ้าหากว่าคณะกรรมการเห็นว่าในกรณีใดมีเหตุผลสมควร แต่ว่าในทางปฏิบัติแล้วคณะกรรมการ ป.ป.ป.ไม่มีอำนาจที่จะสั่งให้พักราชการโดยตรง เพราะว่าจะต้องเสนอไปยังคณะกรรมการตุรีให้เป็นผู้พิจารณาว่าจะสั่งพักราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กล่าวหาเรื่องนั้นหรือไม่ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานต่างๆ เพราะว่าตนเกี่ยวข้องซึ่งถ้าหากว่าขึ้น

ให้ดำเนินการราชการต่อไปอาจจะไปทำลายพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้ เพราะฉะนั้นในช่วงของการสอบสวนคณะกรรมการ ป.ป.ป.อาจจะเสนอสั่งพิภารชการเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้ และเมื่อสอบสวนแล้วได้ความว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมีมูลทุจริตหรือประพฤติมิชอบคณะกรรมการ ป.ป.ป.จะสั่งลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ได้ ทำได้แต่เพียงเสนอแนะว่ามีมูลจริง แต่ต้องรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาที่ผู้นั้นสังกัดอยู่แล้วก่อนรายงานไปยังนายกรัฐมนตรีตัวย่อ ซึ่งอันนี้เองที่เป็นปัญหาถูกเอียงกันว่า เพราะเหตุใดจึงไม่ให้ ป.ป.ป.มีอำนาจสั่งการเด็ดขาด ซึ่งอันนี้ก็เป็นปัญหาที่เกี่ยวพันกับมาตรา 19 เพราะว่าการที่เราจะให้คณะกรรมการ ป.ป.ป.มีอำนาจเด็ดขาดหรือไม่นั้นก็มีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีก็คือว่าถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวเรียนหรือถูกกล่าวหาเมื่อก็จะจึงว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบจริงตั้งที่กล่าวหาหรือว่าถูกกล่าวเรียนแล้ว ป.ป.ป.มีอำนาจสั่งลงโทษโดยตรงจะทำให้ราชการไม่กล้าวินิจฉัยสั่งการ เพราะการให้อำนาจมากเกินไปนี้ก็เหมือนกันกับด้านสองคือแทนที่จะเป็นผลดีเพื่อเป็นการปราบปรามการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ กลับกลายเป็นผลเสีย เพราะเหตุว่าข้าราชการทั่วไปไม่กล้าทำอะไรเลย ในกรณีเช่นนี้อาจจะทำให้การบริหารงานของรัฐหยุดชะงักหมด

7. การสอบความเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อปีพุทธิการแสดง ว่า ร่วมผิดปกติ เมื่อมีพุทธิการแสดงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้ร่วมผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณาสอบสวน และให้มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นแสดงสิ่นทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ความประภูมิว่าผู้นั้นร่วมผิดปกติ และไม่สามารถแสดงได้ว่าร่วมในทางที่ชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ให้คณะกรรมการรายงานความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งลงโทษได้มาก (มาตรา 20 วรรค 1) มติของคณะกรรมการที่วินิจฉัยว่าผู้นั้นร่วมผิดปกติตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงอย่างน้อยสองในสามของกรรมการทั้งหมด (มาตรา 20 วรรค 2) บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ร่วมชื่นโดยผิดปกติ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีนัยสั่งว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงให้ศาลเห็นว่าตนได้ทรัพย์สินมาในทางที่ชอบ ในกรณีนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนโน้ม (มาตรา 20 วรรค 3) แต่ถ้าหากว่าผู้ที่ถูกสอบสวนตามมาตรา 20 เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการให้คณะกรรมการรายงานความเห็นไปยังคณะกรรมการตุลาการเพื่อด้านเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (มาตรา 21) นอกจากนี้คณะกรรมการ บ.บ.บ.ยังมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงสิ่นทรัพย์และหนี้สิน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้คณะกรรมการรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงสิ่นทรัพย์และหนี้สิน ตามรายการ วิธีการและเวลาตามกำหนดในพระราชบัญญัติ (มาตรา 23) อีกด้วย